

موسیقی مازندران و دسر کوتن

بطور کلی، موسیقی فرایندی از یک هنر و فعالیت فرهنگی - تمدنی بوده که سانه‌ی دیداری و شنیداری آن، صدا و آرامش روح است. به دیگر سخن، موسیقی یک حیات زیستی ماندگار است که صداها را به گونه‌ای کنار هم قرار داده که موجودات عالم آن را دوست و یا عاشق دیداری و شنیداری‌اش می‌شوند. بیشتر انواع موسیقی شامل خوانندگی افراد با استفاده از صدایشان یا با استفاده از سازهای موسیقی مثل؛ سنتور، دوتار، کمانچه و سایر مؤلفه‌های درونی و بیرونی کشور بوده و عموم خواستار نواختن و استفاده از آن می‌شوند.

سرمد اکبر ساداتی بالادهی

نویسنده و پژوهشگر

میر کا قاسمی

سرشناسه	: قاسمی، میرکا، ۱۳۶۷-
عنوان و نام پدیدآور	: موسیقی مازندران و دسرکوتن / احمد محسن پور.
مشخصات نشر	: ساری : مرکز انتشارات توسعه علوم، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۶۶ ص.
شابک	: 978-600-8640-38-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: موسیقی محلی ایرانی -- مازندران
موضوع	: Folk music-- Iran -- Mazandaran
موضوع	: موسیقی محلی ایرانی -- مازندران -- پارتیسیون
موضوع	: Folk music, Iranian -- Mazandaran -- Scores
موضوع	: شعر مازندرانی
موضوع	: Mazandarani poetry
رده بندی کنگره	: ۱۸۱.۷۱
رده بندی دیویی	: ۵۵۵.۷۸۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۸۲۶

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

ساری - خیابان ۱۸ دی - مقابل بانک ملی - واحد مطالعات و تحقیقات (تلفن: ۳۳۳۲۰۰۵۷)

نام کتاب: موسیقی مازندران و دسرکوتن

نویسنده، آهنگساز و تنظیم: میرکا قاسمی

ناشر: مرکز انتشارات توسعه علوم (واحد مطالعات و تحقیقات) - چاپ و صحافی: بیکران

شمارگان: ۵۰۰ جلد - طراحی و مدیریت چاپ: مرکز انتشارات توسعه علوم

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸ - کد بین المللی کتاب: ۷-۳۸-۸۶۴۰-۶۰۰-۹۷۸ - قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

فروش: دفرووشگاه های معتبر سراسر کشور - تلفن تماس: ۰۹۳۹۱۵۲۰۵۴۷

آدرس اینترنتی: www.copdsiran.org - پست الکترونیک: copdsiran@gmail.com

حق چاپ برای نویسنده محفوظ است.

صحت مطالب و ویرایشی کتاب با نویسنده می باشد.

ای نام تو بهترین سر آغاز

پژوهش و نگارش عاشقانه‌ی هنرمند جوان و پرشور جناب میرکا قاسمی را با لذت و دقت تمام از نظر گذراندم، نکات بسیار ظریف و هوشمندانه‌ی ایشان را درخور تحسین و تکریم یافتم.

میرکای عزیز می‌داند که فروغ هنر یک بخشش خداوندیست و نیازمند به جدیت حقیقی هنرمند است. بر اساس اشت حق مردم، هم از این رو هنر را آغاز و پایانی متصور نیست؛ و تا کنون هر تاریخ گیتی کسی این راه را به سرانجام نبرده است و نخواهد برد؛ به ویژه من و نه دیگر آشکارا حس می‌کنیم خواهان هنرمندان راستین و پاک‌نهاد و دلسوخته‌ی دیروز و امروزیم و هنر را در فروغ عشق و دریا دلی آنها می‌جوئیم.

با امید به اثرات بیشتر در طیف گسترده‌تری از موسیقی، به خصوص موسیقی محلی مازندرانی که همواره یادآور گویش شیرین لالایی‌های مازنی و مازنی‌های مادران این مرز و بوم است.

دوستدار همه‌ی نغمات آسمانی

کمترین، امیر بهرام زختاره

آذر خورشیدی ۹۸

فهرست مطالب

۱۶	انوروز خوانی	۸	پیش گفتار
۱۷	چاووشی	۹	موسیقی منطقه‌ی مرکزی مازندران
۱۷	نواجش	۹	محو، اصلی موسیقی زندران
۱۸	بزرگان موسیقی مازندران	۱۰	موسیقی سازی
۱۹	شناخت دسرکوتن	۱۱	موسیقی آری
۲۲	ابعاد دسرکوتن	۱۱	کتولی
۲۳	تاریخچه‌ی ساز نقاره	۱۲	کل حال
۲۷	نقاره‌ی گیلکی / مازندرانی	۱۲	امیری
۲۷	نقاره‌ی سنندج	۱۳	نجما
۲۷	نقاره‌ی فارس	۱۱	صنم
۲۷	نقاره خانه	۱۴	چارواداری
۳۰	نقاره	۱۵	سورت
۳۱	آوا سازی برای ساز دسرکوتن	۱۵	آق نه
۵۲	نمونه هایی از ساز نقاره	۱۵	طالب
۶۷	منابع		

پیش گفتار

این کتاب نگاهی دارد به موسیقی مازندران و ساز دسرکوتن (نقاره)

امید است تا هنرمندان و نوازندگان جوان با مطالعه‌ی این کتاب، نگاهی عمیق‌تر به موسیقی بومی خود داشته باشند زیرا که مازندران دارای پیشینه‌ی قدیم و قوی در فرهنگ و هنر ایران داشته و دارد.

تنوع آلات موسیقی و گویش و لهجه نشکر، پرباری درخت فرهنگ در این خطه می‌باشد.

در گردآوری این مجموعه، تشکر می‌شود از همکاری صمیمانه‌ی دوست هنرمند خود جناب **محمد ساور** عزیز که سازنده‌ی ساز دسرکوتن بوده و کمک شایانی در شناخت این ساز به بنده داشته اند.

موسیقی منطقه‌ی مرکزی مازندران را شاید بتوان غنی‌تر و نزدیک‌تر به شنیده‌هایی دانست که در خاطره‌ی تاریخی مردم این دیار جای دارد.

البته این نکته را باید خاطر نشان کرد که جای‌جای این استان بزرگ، دارای آداب و رسوم خاص خود بوده و طبعاً نوع موسیقی مطلوب و زیبای خود را دارد.

محور اصلی موسیقی مازندران، موسیقی مناطق مرکزی مازندران است که دارای پنج مقام آوازی، (بـری بلند _ تـبری کوتاه _ کتولی بلند _ کتولی کوتاه (کل حال) و میون کتولی از یک سو، و بسیاری از قطعات سازی چوپانی و شبانی از سوی دیگر است. بر محور این مقام‌های آوازی و سازی، تعداد زیادی ریز مقام، منظومه، کیجا جان (ترانه) و قطعه‌های بـری و چوپانی و موسیقی مراسمی به‌وجود آمده است.

موسیقی سازی مناطق مرکزی مازندران را می‌توان به دو بخش تقسیم کرد:

مقام‌ها و قطعه‌های اجرا شده با **لله و ا (نی چوپانی)** و **دوتار**

مقام‌ها و قطعه‌های اجرا شده با **سرنا** و **دسرکوتن**

موسیقی بومی مازندران که سینه به سینه تداوم یافته دارای تاریخی است به قدمت فرهنگ این امار که از اشعار موجود می‌توان به قدمت آن پی برد. آفرینندگان موسیقی بومی، هنرمندان عامه هستند که در میان توده‌های مردم زندگی می‌کنند و معمولاً صدای حوش دارند و برخی هم عاشقانه ساز می‌نوازند.

موسیقی محلی را صاحب نظران بومی به عنوان موسیقی **مقداری** می‌شناسند. موسیقی محلی بیشتر بر اساس تکنوازی و تک خوانی استوار است. از آنجا که مردم با موسیقی ارتباط معیشتی و دایمی داشتند نحوه‌ی به کارگیری از آن باعث شده که موسیقی مقامی به صورت موسیقی آوازی، تصنیف‌ها، موسیقی آئینی، گوداری یا هراتی و موسیقی سازی شکل گیرد.

اما همانگونه که برخی کارهای معیشتی به صورت گروهی انجام می شود، موسیقی بومی نیز می تواند بیانگر این بخش از زندگی در قالب گروه نوازی اجرا شود.

موسیقی آوازی مازندرانی شامل کتولی پیشنوازی،

کل حال، آواز سیر، نحم، صنم و چاروداری می باشد.

کتولی پیشنمازی یا پیش نواز کتولی، آوازی است که در هنگام کار و هنگام غم و اندوه و حتی شادی خوانده می شود. آواز کتولی را با ساز لاله و سرنا می نوازند و مربوط به شرق مازندران و علی آباد کتولی است. پیش نوازی آهنگی است بدون کلام و قبل از شروع عروسی می نوازند تا آهالی از مکان عروسی باخبر شوند این ملودی را با ساز سرنا و یک یا دو نقاره می نوازند.